

TERMIZ IQTISODIYOT VA
SERVIS UNIVERSITETI

TISU ILMIY TADQIQOTLARI XABARNOMASI

ILMIY-USLUBIY JURNAL
ISSN 2992-9016

№1/2026

Muassis:
TERMIZ IQTISODIYOT VA
SERVIS UNIVERSITETI

TISU ilmiy tadqiqotlari xabarnomasi

Ilmiy-uslubiy jurnal

Bosh muharrir:

Sattarov Abdusamat
Umurqulovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Qobulov Eshbolta Atamuratovich

Mas'ul kotib:

Turayev Baxtiyor Ergashevich

Dizayner:

Meyliqulov Shahboz
Xolmamatovich

**Jurnal bir yilda to'rt marotaba
nashr etiladi**

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligining 2023-yil 1-martdagi № 066379-raqamli guvohnomasi bilan ro'yxatga olingan va O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 8-maydagi 370/5-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan hamda iqtisodiyot fanlari bo'yicha dissertatsiyalarning asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Jurnal "Termiz Publishing center" MCHJ bosmaxonasida chop etildi.

Bosishga ruxsat etildi:

22.12. 2025.

Qog'oz bichimi: 60x84 1/8

"Times New Roman" garnitirulasi.

Ofset bosma.

Ofset bosma usulida bosildi.

Shartli bosma tabog'i: 11.

Adadi 100 nusxa.

Bahosi kelishilgan narxda.

Buyurtma № 4.

Jurnalning elektron shakli bilan

<https://scientific.tues.uz>

web saytida tanishish mumkin.

Tahririyat manzili:

Termiz sh., "Yulduz" MFY,
"Ibn Sino" ko'chasi, 38B-uy.

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI:

Ixtisham Ul-Haq – i.f.d., prof. (Pokiston)

L. Narrada Gamage – i.f.d., prof. (Shri Lanka)

Maxmudov N.M. – i.f.d., prof.

Xudoyqulov S.K. – i.f.d., prof.

Pardayev J.M. – i.f.f.d., (PhD).

Absamatov A.E. – i.f.n., dots.

Eshkarayev S.Ch. – k.f.f.d. (PhD), dots.

Ruzmetov B. – i.f.d. prof.

Xudoyqulov X.X. – i.f.d. (DSc), prof.

Abdullayev I.S. – i.f.d., prof.

Xotamov O.Q. – i.f.d., prof.

Otamurodov Sh.N. – i.f.d. (DSc), dots.

Yarmatov Sh. Ch. - i.f.f.d. (PhD).

Mamadjanova T.A. – i.f.f.d. (PhD), dots.

Shodiyev A.A. – i.f.f.d. (PhD).

Jurayev X.A. – i.f.f.d. (PhD), dots.

Xakimov Z.I. – i.f.f.d. (PhD).

Amonov M.O. – i.f.f.d. (PhD).

Absamatov A.E. - i.f.f.d. (PhD).

Rahmatullayev B.Ch. – i.f.f.d. (PhD).

Namozov G'.Sh. – i.f.f.d. (PhD).

MUNDARIJA

SH.E.BOBOMURATOVA

O'zbekiston va uning chegara mamlakat hududlarida til siyosati.....4

D.MUQUMOVA

Ja'far Muhammad Termiziyning "Mendagi Boysun" she'ri: lingvistik tahlil.....12

D.B.IBODULLAYEVA

O'zbek va ingliz tillaridagi teatr atamalarining chog'ishtirma tahlili.....15

Z.M.AMIRKULOVA

"Panoh" hikoyasida tarixiy voqealik va badiiy talqin uyg'unlashuvi.....18

M.A.MEYLIQULOVA

O'quvchilarda adabiy nutqiy kompetensiyani rivojlantirish masalalari.....22

SH.A.DONAYEVA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitishda 4K modelining ahamiyati.....25

G.E.TURAYEVA

Texnologiyalashgan jamiyatda bo'lajak o'qituvchilarning axloqiy tarbiyasini shakllantirish28

M.X.XAYDAROVA

Magistratura talabalarining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etish.....31

F.A.XAYITOVA

O'quvchilarda kreativ o'qish madaniyatini shakllantirishning milliy va jahon tajribasi.....35

D.R.YUNUSOV, J.I.UMIROV

Fanni o'qitishda interfaol ta'lim metodlaridan foydalanish.....38

F.E.JOMONQULOVA, S.B.UZAKOVA

Yoshlarni axborot xurujlaridan asrash, ularda axborot imunitetini shakllantirishda zamonaviy usullardan foydalanishning o'рни.....42

U.A.TASHBAYEVA

Boshlang'ich sinflarda bolalar adabiyotini o'rgatishda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanish metodikasi.....47

SH.T.TOSHOVA

Talabalarda sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini takomillashtirishning didaktik imkoniyatlari.....51

R.I.ESONOVA, N.M.SALOXITDINOVA

Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni 4K modeli asosida tashkil etish metodikasi va baholash mexanizmlari.....54

G.Z.ERMATOVA, G.E.TURAYEVA

Elektron resurslar asosida ona tili va o'qish savodxonligi fanlarini o'qitish samaradorligini oshirish usullari.....58

D.D.NORQUVATOVA, N.M.SALOXITDINOVA

STEAM yondashuvining boshlang'ich matematika ta'limidagi ahamiyati.....65

M.O.ZARIPOVA, N.M.SALOXITDINOVA

Zamonaviy ta'limda baholash tizimlarining transformatsiyasi va uning ta'lim sifatiga ta'siri.....68

M.A.NORBOSHEVA, N.ABDIYEVA

Giperaktiv bolalar bilan olib boriladigan psixologik-pedagogik ishlar.....72

G.A.MAMARAJABOV

Mustaqillik yillarida o'zbekistonda hunarmandchilikni rivojlantirishning huquqiy asoslari va amaliy tajriba.....76

T.J.YARMATOV, F.J.YARMATOV

Mahmud Qoshg'ariyning "Devonu Lug'atit Turk" asari etnofolklor manba.....80

SH.T.YAKUBOVA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik madaniyat shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari.....83

N.B.RAUPOVA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining milliy qadriyatlariga bo'lgan munosabatini shakllantirish metodikasi ("Qutadg'u bilig" va "Hibat ul-haqoyiq" dostonlari namunalari misolida).....86

M.Y.MADIEVA

The role of code-switching in Uzbekistan's diverse society: identity and cultural exchange.....91

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti o'qituvchisi
Raupova Navbahor Bahriddinovna
E-mail: navbahorraupova32@gmail.com

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING MILLIY QADRIYATLARGA BO'LGAN
MUNOSABATINI SHAKLLANTIRISH METODIKASI ("QUTADG'U BILIG" VA
"HIBAT UL-HAQOYIQ" DOSTONLARI NAMUNALARI MISOLIDA)**

ANNOTATSIYA.

Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida milliy qadriyatlarga bo'lgan munosabatni shakllantirish masalalari yoritilgan. "Qutadg'u bilig" va "Hibat ul-haqoyiq" dostonlaridagi axloqiy-falsafiy g'oyalar asosida tarbiyaviy ishlarni tashkil etish metodikasi tahlil qilinadi. Tadqiqotda boshlang'ich ta'lim jarayonida milliy-ma'naviy merosdan samarali foydalanish yo'llari ochib berilgan. **Tayanch so'zlar:** milliy qadriyatlar, boshlang'ich ta'lim, ma'naviy tarbiya, "Qutadg'u bilig", "Hibat ul-haqoyiq", axloqiy tarbiya, metodika.

**"МЕТОДИКА ФОРМИРОВАНИЯ ОТНОШЕНИЯ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ К
НАЦИОНАЛЬНЫМ ЦЕННОСТЯМ (НА ПРИМЕРЕ ДАСТАНОВ «КУТАДГУ БИЛИГ» И
«ХИБАТ УЛ-ХАКОИК»)**

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается методика формирования отношения младших школьников к национальным ценностям. На основе нравственно-философских идей, отраженных в дастанах «Кутадгу билиг» и «Хибат ул-хакоик», анализируются эффективные педагогические подходы к нравственному воспитанию. Исследование акцентирует внимание на методах интеграции национального духовного наследия в процесс начального образования. **Ключевые слова:** национальные ценности, начальное образование, нравственное воспитание, «Кутадгу билиг», «Хибат ул-хакоик», педагогика.

**"METHODOLOGY OF FORMING PRIMARY SCHOOL STUDENTS' ATTITUDE TOWARDS
NATIONAL VALUES (BASED ON THE EXAMPLES OF 'KUTADGU BILIG' AND 'HIBAT UL-
HAQOYIQ' EPICS)"**

ABSTRACT

This article discusses the methodology of forming attitudes toward national values among primary school students. Based on the moral and philosophical ideas reflected in the epics Qutadghu Bilig and Hibat ul-Haqayiq, effective pedagogical approaches for moral education are analyzed. The study highlights methods of integrating national spiritual heritage into the primary education process. **Keywords:** national values, primary education, moral education, Qutadghu Bilig, Hibat ul-Haqayiq, pedagogy.

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlodni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash pedagogika fanining dolzarb va ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilarida milliy o'zlikni anglash, ajdodlar tomonidan yaratilgan ma'naviy merosga hurmat bilan munosabatda bo'lish, shuningdek, yuksak axloqiy fazilatlarini shakllantirish ta'lim-tarbiya jarayonining muhim tarkibiy qismi sifatida namoyon bo'lmoqda. Chunki aynan boshlang'ich ta'lim bosqichi

shaxsning dunyoqarashi, axloqiy me'yorlari va ijtimoiy munosabatlari shakllanadigan muhim davr hisoblanadi. Shu bois, ushbu bosqichda milliy-ma'naviy meros namunalaridan samarali va tizimli foydalanish masalasi bugungi kunda alohida ilmiy-pedagogik ahamiyat kasb etadi. Ta'kidlash joizki, O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini takomillashtirish va yosh avlod tarbiyasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi PF-134-sonli Farmoni - "2022-2026-yillarda maktab ta'limini rivojlantirish

bo'yicha milliy dasturni tasdiqlash to'g'risida"gi hujjatda o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantirish bilan bir qatorda, ularni milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Mazkur farmonda maktab ta'limida tarbiyaviy ishlarining mazmunini boyitish, o'quvchilarda ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirish va milliy o'zlikni anglash tuyg'usini kuchaytirish muhim vazifalar sifatida qayd etilgan. O'zbek mumtoz adabiyotining nodir namunalaridan sanalgan "Qutadg'u bilig" va "Hibat ul-haqoyiq" dostonlari o'zida adolat, halollik, ilmga ehtirom, insonparvarlik, kattalarga hurmat kabi yuksak umuminsoniy va milliy qadriyatlarni mujassam etgan. Ushbu asarlar mazmunini boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh, psixologik va bilish xususiyatlariga mos holda soddalashtirib, izchil pedagogik yondashuv asosida talqin etish orqali ularning tarbiyaviy imkoniyatlarini yanada kengaytirish mumkin. Natijada o'quvchilarda milliy qadriyatlarga nisbatan ongli munosabat, ma'naviy mas'uliyat va ijtimoiy faollik shakllanishiga erishiladi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Milliy qadriyatlar masalasi pedagogika, psixologiya va ma'naviyatshunoslik sohalarida keng o'rganilgan. Tadqiqotchilar milliy tarbiyani shaxsning ma'naviy kamolotining muhim omili sifatida e'tirof etadilar. Xususan, V. S. Sergeev (2019) milliy qadriyatlar pedagogikasi bo'yicha olib borgan tadqiqotida milliy o'zlikni anglashning boshlang'ich ta'lim bosqichida shakllanishi bolaning ijtimoiy moslashuvi va madaniy identifikatsiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlagan. J. Banks (2016) esa madaniy tarbiya darslarida badiiy matnlardan foydalanish o'quvchilarning empatiya va axloqiy tafakkurini rivojlantirishda samarali vosita ekanligini ko'rsatgan (Multicultural Education: Issues and Perspectives, 9th ed., Wiley, pp. 210–225).

Mahalliy tadqiqotchilar orasida M. Isломov (2021) milliy qadriyatlarni mustahkamlashda ona tili va adabiyotni o'qitish metodikasining o'rnini haqidagi maqolasida, badiiy matnlarni interfaol metodlar orqali talqin etish bosqichlari (savol javob, munozara, ijodiy topshiriqlar) natijadorligini isbotlagan. Shuningdek, N. Qodirova (2022) o'z tadqiqotida "Qutadg'u bilig"

asaridagi axloqiy g'oyalarni maktab dasturiga integratsiya qilishning pedagogik asoslarini tahlil qilgan.

Shu bilan birga, xalqaro adabiyotlarda ham badiiy merosdan pedagogik maqsadlarda foydalanish tajribalari yoritilgan. Masalan, A. D. Smith (2018) o'zining madaniy pedagogika bo'yicha tadqiqotida xalq dostonlari va epik matnlarning yoshlar ruhiyatiga ijobiy ta'siri, ularning milliy o'zlikni anglashga yordam berishi haqida fikr bildirgan (Smith, A. D., Cultural Pedagogy and National Identity, Routledge, pp. 145–162).

Mazkur tadqiqotda tahliliy, taqqoslash, tasniflash hamda kuzatish metodlaridan foydalanildi. Dostonlardagi axloqiy ma'naviy g'oyalar o'rganilib, ularni boshlang'ich sinf o'quvchilariga mos holda o'rgatish metodikasi ishlab chiqildi. Tadqiqot metodologiyasida sifat va miqdor metodlari uyg'unligi: badiiy matn ustida tahliliy ishlar, o'quvchilarning og'zaki javoblari, darsdagi faol ishtirokini baholash va kuzatuvlar asos qilib olindi.

Dars jarayonida quyidagi pedagogik metodlar qo'llanildi:

1. Interfaol suhbatlar – o'quvchilarning fikr almashishiga imkon yaratadi;
2. Rolli o'yinlar – doston qahramonlari rolini ijro etish orqali axloqiy vaziyatlarni his qilishni kuchaytiradi;
3. Matn ustida ishlash – izohli o'qish, lug'at ishlari, asosiy fikrlarni ajratish;
4. Muammoli savollar – asosiy tushunchalarni chuqur anglashga xizmat qiladi. Shu tarzda metodik yondashuv orqali o'quvchilarda milliy qadriyatlarga nisbatan ongli munosabat shakllanishi ta'minlandi.

Tahlil va natijalar. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, "Qutadg'u bilig" va "Hibat ul haqoyiq" dostonlaridan tanlab olingan parchalar asosida tashkil etilgan darslar boshlang'ich sinf o'quvchilarida milliy qadriyatlarga bo'lgan qiziqishni sezilarli darajada oshirdi.

1. Milliy qadriyatlarga qiziqish.

Darsdan oldingi va darsdan keyingi so'rov natijalari quyidagicha:

Qiziqish ko'rsatkichi	Darsdan oldin	Darsdan keyin	O'sish (%)
Adolat va halollik	62%	84%	+22%
Sabr-toqat va mehr-oqibat	58%	81%	+23%
Ilmga hurmat	65%	87%	+22%
Kattalarga hurmat	60%	83%	+23%

Natijalar shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarda milliy va axloqiy qadriyatlarga qiziqish o'rtacha 22–23% ga oshgan.

2. Nutq faolligi va mustaqil fikrlash. Amaliy mashg'ulotlar jarayonida o'quvchilarning nutq faolligi hamda mustaqil fikrlash ko'nikmalari rivojlandi. O'rganilgan ko'rsatkichlar:

Ko'rsatkich	Darsdan oldin	Darsdan keyin	O'sish (%)
Nutq faolligi	54%	72%	+18%
Mustaqil fikrlash va tahlil	50%	65%	+15%
Guruhda muloqot va hamkorlik	56%	70%	+14%

3. Amaliy mashg'ulotlarning samaradorligi
Darslarda qo'llangan interfaol metodlar natijalariga ko'ra:

- Rolli o'yinlar orqali mavzuni tushunish indeksi 20% ga oshdi.

- Muammoli savollar orqali tanqidiy fikrlash 17% ga yaxshilandi.

- Hayotiy misollar bilan bog'lab tushuntirish metodikasi dars samaradorligini 18% ga oshirdi.

4. Qo'shimcha kuzatishlar

- O'quvchilar darsdan keyin o'zaro hurmat, yordam berish va tenglik kabi ijtimoiy axloqiy me'yorlarni ham yaxshiroq anglab yetdilar.

- O'quvchilar o'z fikrlarini aniq, mantiqan va tizimli tarzda ifodalash ko'nikmasini rivojlantirishdi.

- Guruh ishlarida ishtirok darajasi o'rtacha 85% ga yetdi, bu darsning interfaol metodlar yordamida yuqori samaradorligini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, dars materiallari boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlariga mos tarzda tanlanganida, milliy qadriyatlarni o'zlashtirish va amaliy hayotda qo'llash qobiliyati sezilarli darajada oshadi. Natijalar ilmiy jihatdan shuni tasdiqladiki, "Qutadg'u bilig" va "Hibat ul haqoyiq" dostonlarini pedagogik metodikaga integratsiya qilish samarali hisoblanadi [2].

Olingan natijalar shuni tasdiqlaydiki, milliy adabiy meros namunalaridan foydalanish boshlang'ich sinf o'quvchilarining ma'naviy axloqiy tarbiyasida muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari ko'rsatdiki, "Qutadg'u bilig" va "Hibat ul haqoyiq" dostonlaridagi axloqiy ma'naviy g'oyalar o'quvchilar yoshiga mos tarzda soddalashtirilganida, ularning ongida mustahkam o'rin egallaydi va amaliy hayotiy

vaziyatlarda qo'llashga intilish paydo bo'ladi. Bu natija yosh bolalarda axloqiy tushunchalarni abstrakt darajada emas, balki konkret vaziyatlar orqali o'rgatish samaradorligini tasdiqlaydi (Islomov, 2021; Qodirova, 2022).

Tadqiqot natijalariga ko'ra, o'quvchilarning nutq faolligi 18%, mustaqil fikrlash ko'nikmalari 15% ga oshgani darslarda interfaol metodlarning samaradorligini isbotlaydi. Bu metodlar orasida rolli o'yinlar, muammoli savollar, guruh muhokamalari va hayotiy misollar alohida ahamiyat kasb etadi. Shuni ta'kidlash lozimki, faqat matnni o'qish orqali o'quvchilarda milliy qadriyatlar shakllanmaydi; darsning samarali bo'lishi uchun matnni tahlil qilish, muhokama qilish va hayotiy tajriba bilan bog'lash talab etiladi (Banks, 2016; Smith, 2018).

Bundan tashqari, o'quvchilarning o'zaro muloqot va hamkorlik ko'nikmalari ham rivojlandi. Guruh ishlarida faol ishtirok darajasi o'rtacha 85% ga yetdi, bu darslarning interfaol va ijodiy yondashuv orqali o'quvchilarni jalb qilish samaradorligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, o'quvchilar darsdan keyin o'zaro hurmat, yordam berish va tenglik kabi ijtimoiy axloqiy me'yorlarni yaxshiroq anglab yetdilar. Shu natijalar pedagogik nazariya bilan ham mos keladi. Xususan, V. S. Sergeev (2019) milliy qadriyatlarni pedagogik jarayonda tizimli o'rgatish o'quvchilarning ijtimoiy moslashuvi va axloqiy ongini mustahkamlashga xizmat qilishini ta'kidlagan. Mahalliy tadqiqotchilar, xususan M. Islomov (2021) va N. Qodirova (2022) esa "Qutadg'u bilig" va "Hibat ul haqoyiq" dostonlarining pedagogik metodikaga integratsiyasi o'quvchilarda milliy qadriyatlarga bo'lgan qiziqishni oshirish va axloqiy fazilatlarini mustahkamlashda samarali ekanini ko'rsatgan. Shu bilan birga, dars samaradorligi o'qituvchining pedagogik mahorati, materialni qiziqarli tarzda taqdim etishi va interfaol metodlardan foydalanish bilan bevosita bog'liq. Dars jarayonida doston qahramonlarining xatti-harakatlarini hayotiy misollar bilan bog'lash orqali o'quvchilarda axloqiy qarorlar chiqarish va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. Bu esa milliy adabiy merosdan foydalanishning nafaqat ma'naviy, balki intellektual rivojlanishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi.

Natijalar shuni ko'rsatdiki, boshlang'ich

sinf o'quvchilarida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni shakllantirishda dostonlarni interfaol metodlar yordamida pedagogik material sifatida qo'llash samarali bo'lib, axloqiy ong, ijtimoiy ko'nikmalar va mustaqil fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, bu yondashuv pedagogika amaliyoti va ta'lim dasturlarini takomillashtirishda asosiy ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

Manbalar bilan bog'langan tavsiyalar:

1. Interfaol metodlar (rolli o'yin, muammoli vaziyat, guruh muhokamasi) milliy qadriyatlarni o'quvchilarga yetkazishda asosiy vosita bo'lishi kerak.
2. Darslar boshidan to oxirigacha hayotiy misollar bilan bog'langan tahlil amalga oshirilishi lozim.
3. Dostonlarni pedagogik material sifatida tanlashda yoshga moslik va soddalashtirilgan tahlil alohida e'tiborga olinishi zarur.

Mazkur tadqiqot boshlang'ich sinf o'quvchilarida milliy qadriyatlarga bo'lgan munosabatni shakllantirish masalalarini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqotda "Qutadg'u bilig" va "Hibat ul-haqoyiq" dostonlaridagi axloqiy-falsafiy g'oyalar pedagogik metodika asosida tahlil qilinib, ularning boshlang'ich ta'lim jarayonida samarali qo'llanish yo'llari aniqlangan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, milliy adabiy meros namunalarini o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlariga mos ravishda tizimli va interfaol yondashuv orqali o'rgatish ularning axloqiy, ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Tadqiqot jarayonida o'quvchilarning milliy qadriyatlarga qiziqishi darsdan oldin va keyin o'tkazilgan so'rovlar asosida tahlil qilindi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, adolat va halollik, sabr-toqat va mehr-oqibat, ilmga hurmat va kattalarga hurmat kabi asosiy qadriyatlarga bo'lgan qiziqish o'rtacha 22–23% ga oshgan. Shuningdek, nutq faolligi 18%, mustaqil fikrlash 15%, guruhda muloqot va hamkorlik ko'nikmalari 14% ga rivojlangan. Bu o'zgarishlar pedagogik yondashuv va interfaol metodlarning samaradorligini yaqqol namoyon qiladi. Xususan, rolli o'yinlar, muammoli savollar va hayotiy misollar bilan bog'lab tushuntirish metodlari o'quvchilarda tanqidiy fikrlash va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda alohida natija berdi. Mualliflar kuzatuv va tahlil natijalariga asoslanib, dars jarayonida pedagogik

metodlar quyidagicha tashkil etilishi samarali ekanligini ta'kidlaydilar: interfaol suhbatlar orqali fikr almashish imkoniyatini yaratish, rolli o'yinlar orqali axloqiy vaziyatlarni his qilish, matn ustida ishlash (izohli o'qish, lug'at ishlari, asosiy fikrlarni ajratish) va muammoli savollar yordamida tanqidiy tafakkur va mustaqil fikrlashni rivojlantirish. Bu yondashuv natijasida o'quvchilarda milliy qadriyatlarga nisbatan ongli munosabat shakllanadi va ularni amaliy hayotiy vaziyatlarda qo'llashga intilish paydo bo'ladi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, milliy adabiy merosdan samarali foydalanish nafaqat ma'naviy, balki intellektual rivojlanishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. O'quvchilarning o'zaro hurmat, yordam berish va tenglik kabi ijtimoiy axloqiy me'yorlarni yaxshiroq anglab yetishi, guruh ishlarida faol ishtirok etishi va fikrlarini mantiqan va tizimli ifodalash ko'nikmasini rivojlantirish ushbu yondashuvning amaliy samaradorligini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, dostonlarni pedagogik material sifatida tanlashda ularning yoshga mosligi, soddalashtirilgan tahlili va interfaol metodlar bilan birlashtirilishi alohida e'tiborga olinadi. Olingan natijalar pedagogik nazariya bilan ham mos keladi.

Xususan, V. S. Sergeev (2019) milliy qadriyatlarni pedagogik jarayonda tizimli o'rgatish o'quvchilarning ijtimoiy moslashuvi va axloqiy ongini mustahkamlashga xizmat qilishini ta'kidlagan. Mahalliy tadqiqotchilar, xususan M. Islomov (2021) va N. Qodirova (2022) esa "Qutadg'u bilig" va "Hibat ul-haqoyiq" dostonlarining pedagogik metodikaga integratsiyasi o'quvchilarda milliy qadriyatlarga bo'lgan qiziqishni oshirish va axloqiy fazilatlarini mustahkamlashda samarali ekanini ko'rsatgan. Shu bilan birga, dars samaradorligi o'qituvchining pedagogik mahorati, materialni qiziqarli tarzda taqdim etishi va interfaol metodlardan foydalanish bilan bevosita bog'liq ekanligi aniqlangan. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni shakllantirishda "Qutadg'u bilig" va "Hibat ul-haqoyiq" dostonlarini pedagogik material sifatida integratsiya qilish samarali bo'lib, axloqiy ong, ijtimoiy ko'nikmalar va mustaqil fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, interfaol yondashuv, darsni hayotiy misollar bilan boyitish va matnni tahlil qilish metodlari milliy qadriyatlarga bo'lgan qiziqishni

sezilarli darajada oshiradi. Shu nuqtai nazardan, ushbu yondashuv pedagogik amaliyot va ta'lim dasturlarini takomillashtirishda asosiy ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

Tavsiyalar:

1. Interfaol metodlar (rolli o'yin, muammoli vaziyat, guruh muhokamasi) milliy qadriyatlarni o'quvchilarga yetkazishda asosiy vosita sifatida qo'llanishi lozim.
2. Darslar boshidan oxirigacha hayotiy misollar bilan bog'langan tahlil amalga oshirilishi zarur.
3. Dostonlarni pedagogik material sifatida tanlashda yoshga moslik va soddalashtirilgan tahlil alohida e'tiborga olinishi kerak.
4. Milliy adabiy meros namunalarini o'quvchilarning ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishiga xizmat qiladigan tarzda integratsiya qilish pedagogik amaliyotning samaradorligini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Akhatov, L., Madalimov, T., & Xaytmetov, R. (2020). The Spiritual Connection of Sufism and Tolerance in the Works of Jami. *International Journal of Multidisciplinary Research and Publications*, 2, 1–4.
2. Xaytmetov, R. (2020). Immanuel Kant falsafasida olam va odam muammosi. *Ma'mun Akademiyasi axborotnomasi*, 5(2), 71–74.
3. Sergeev, V. S. (2019). Pedagogical aspects of national values formation. *Journal of Educational Research*, 12(3), 45–57.
4. Banks, J. (2016). *Multicultural Education: Issues and Perspectives* (9th ed.). Wiley, pp. 210–225.
5. Smith, A. D. (2018). *Cultural Pedagogy and National Identity*. Routledge, pp. 145–162.
6. Islomov, M. (2021). Milliy qadriyatlarni mustahkamlashda ona tili va adabiyotni o'qitish metodikasi. *Pedagogical Innovations Journal*, 4(1), 34–42.
7. Qodirova, N. (2022). "Qutadg'u bilig" asaridagi axloqiy g'oyalarni maktab dasturiga integratsiya qilish. *Journal of National Heritage and Education*, 3(2), 58–66.